

Hasvik Rådhus
9593 Breivikbotn
Mob: 90852916
E-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no

Til:
Miljø- og klimaminister Sveinung Rotevatn
Stortingets energi- og miljøkomite
Storingsrepresentanter fra Finnmark og Troms
Troms og Finnmark Fylkeskommune
Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Oversendt pr e-post

Hasvik 7. mai 2021

Uttalelse – Det er behov for en ny revidering av Motorferdselloven

Vest-Finnmark Rådet er en allianse mellom de 7 kommunene Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger. Samlet har regionen en befolkning på ca. 42.200 innbyggere, noe som utgjør 55 % av det totale folketallet i Finnmark. Medlemskommunene har et sterkt fokus på samfunns- og næringsutvikling, og rådet har derfor valgt å innta rollen som en aktiv medspiller i utviklingen i regionen.

Vest-Finnmark Rådet har i sak 19/21 vedtatt følgende enstemmige uttalelse:

«Å være i naturen er for de fleste avgjørende for bolyst og trivsel i nord. Det å bruke naturen til næringsutøvelse, rekreasjon og opplevelser sitter i ryggmargen hos befolkningen i vår region.

Befolkningen har alltid hatt en utstrakt bruk av utmarka, der børsanking, innlandsfiske og virke til klær, utstyr og installasjoner har gitt en stor naturkunnskap og et verdensbilde knyttet opp til bruk av naturen i all tid. Dette har også gitt viktige fornybare arbeidsplasser. Utmarksbruk og -høsting er spesielt viktig i distriktene og hos den samiske og kvenske befolkningen. Etter Motorferdselloven kom i 1978 har lovverket medført redusert tilgang til naturområder, og gjennom dette har utmarkshøsting og –næring blitt sterkt svekket i nord. Dette vises godt gjennom lovens §4c som fastslår at børsanking og innlandsfiske ikke regnes som næring, samtidig som dette har vært svært viktig næringsaktivitet og levemåte i nord.

Det råtner bær på rot for minst 60-70 millioner i førstehåndsverdi, og innlandsfiskeressursen er enorm. Dette kan skape viktige arbeidsplasser i et fremtidig bærekraftig nord. Utmarkshøsting og utmarksnæring er i ferd med å dø ut, til tross for at mange har et stort behov og ønske om fortsatt å bruke utmarka. Dette gir ikke bare et tap av noen liter bær og fisk i løpet av året, men også tap av identitet og tilhørighet til nord. Sanking, jakt og fiske og det å kunne dra ut i naturen, er for mange en hovedgrunn til å bo i nord. En mer lokal forvaltning av bestemmelser etter Motorferdselloven kan også være positivt for etablering av nye helårige næringsmuligheter, for eksempel for reiselivsbedrifter i kommunene.

Kommunene har som nevnt svært mange som bruker utmark som rekreasjon, men ikke alle har helse til å gå på børsanking og ut i fjellet, noe som er en viktig del av trivsel og god folkehelse. Det er ett økende ønske om også å kunne legge til rette for flere slike muligheter i kommunene.

Gjennom generasjoner har vi i nord brukt naturen på en så bærekraftig måte at den flere steder fremstår som urørt. Man har vist i praksis hvordan bruk gir beste form for vern: gjennom sanking, fiske og foredling, og fritidsbasert bruk av naturen følger befolkningen med, og tar vare på den naturen vi alle er en del av. Dette sikrer viktig naturkunnskap, og bidrar til fornybare arbeidsplasser og sjølberging i fremtiden. Dette står ofte i sterk konflikt til en moderne naturvernfilosofi, hvor vern betyr å holde mennesker borte fra naturen.

I dag er det slik at det fra og med 5. mai til 30. juni er forbud mot ferdsel i utmark, og dispensasjoner behandles av Statsforvalteren. Dette er en særordning i Finnmark og Nord-Troms. En bedre løsning vil være å la datoen for stenging være bevegelig, da de klimatiske forholdene endrer seg fra år til år. Dette kan håndheves fullt forsvarlig av kommunene, i samråd med reindriften og ulike interesseorganisasjoner som skuterforeninger, bygdelag mv. Kommunene kjenner forholdene i sin kommune bedre enn Statsforvalteren, og står nærmest til å vurdere når et forbud bør starte. Dette vil også bidra til bedre forståelse av regelverket og bedre lokal forankring.

Eksempler på bestemmelser i Motorferdselloven som bør kunne forvaltes av kommunene i samråd med berørte parter:

1) Etablering av utmarksløyper i etablerte traseer

Det er allerede i dag etablert flere spor som sommerstid brukes av forsvaret, kraftlag, reindriften og andre. Disse eksisterende sporene er det mulig å benytte i forbindelse med etablering av ett løypenett sommerstid, for minst mulig inngripen. Ved etablering av løypenett vil også flere kunne ta del i aktiviteter som bærsanking, fiske og jakt, uavhengig av alder eller helsemessige utfordringer. Slike løypenett er allerede etablert i 9 Finnmarkskommuner; Alta, Porsanger, Karasjok, Tana, Nesseby, Kautokeino, Vardø, Lebesby og Vadsø. I tillegg har noen kommuner også noen ekstra dispensasjonsløyper, og flere kommuner har påbegynt et utredningsarbeid for å se hvordan slike løypenett kan etableres i egen kommune.

2) Fastsettelse av dato for stans av motorisert ferdsel i utmark (i dag fastsatt til 5. mai)

I dag er 5. mai fastsatt som dato for stans av motorisert ferdsel i utmark. Denne datoen bør være fleksibel, og kunne fastsettes av kommunene for det enkelte år. I dag må kommunene søke om dispensasjon fra denne datoen hos Statsforvalteren. Dette søkes om uker i forveien, og denne våren har vi opplevd at kommuner som var «snøfri» på søknadstidspunktet nå har fått snøforhold som ville kunne åpnet for forlengelse av sesongen. Værforholdene i år har også medført at reinflyttingen fra innlandet til kysten er forskjøvet med flere uker sammenliknet med tidligere år, noe som også kunne vært hensyntatt i en lokal forvaltning på dette punktet.

3) Lokale tilpasninger i tilknytning til godkjenning av scooterløyper

- a) Vurderingen om å åpne for fri kjøring til fiskevann som ligger i tilknytning til scooterløyper, innenfor en avstand på et gitt antall kilometer.
- b) Vurderingen om å åpne for fri rasting på vann som ligger i scooterløypene, og i terreng som egner seg særskilt for dette formålet.
- c) Vurderingen om å avsette områder til «frikjøring».

4) Lokal forvaltning på områder der andre lovverk har innvirkning på ferdsel i utmark

I tillegg til Motorferdselloven er det en rekke andre lovverk som legger føringer for hvordan ferdsel i utmark skal reguleres. Her er noen eksempler på områder/bestemmelser som med fordel kan tilpasses lokalt av kommunene:

- a) I dag stopper Naturmangfoldloven oss mange ganger i å lage nye løyper, hvor det f.eks. er krav til avstand til ørnereder. Dette bør baseres på lokale erfaring og kunnskap og ikke absolutte meterkrav. Kommunene ønsker ikke å ødelegge sine naturområder.
- b) Det samme gjelder NVEs skredkart, som også stopper løyper. Det finnes eksempler på løyper som har vært i drift i 40 år uten fare, og som nå har blitt stengt. Også her bør lokal kunnskap kunne brukes, og kravene i skredkartet bør ikke være absolutte. Som alle bør forstå, har kommunene stort fokus på sikkerheten for sine innbyggerne.

I andre deler av landet bygges det veger i utmarka, både skogsbilveger og veger til hytter/hyttfelt. Vi ønsker å kunne etablere både barmarksløyper og scooterløyper gjennom reguleringsplanlegging. Når er planprosess er gjennomført vil alle hensyn være ivaretatt, alle fagetater og alle interessenter har fått uttalt seg, og man vil dermed ha et meget godt grunnlag for en forsvarlig og lokal forvaltning av ferdsel i utmarka.

Motorferdselloven er nå 54 år. Kjøretøyene har gjennomgått en rivende utvikling, og med digitaliseringen er overvåking og kunnskap rundt naturskader enklere enn noen gang. Motorferdselloven har aldri hatt en revidering med et «nordområde-perspektiv», og Finnmarks befolkning har i stor grad vært holdt utenfor i utformingen av et lovverk som i aller høyeste grad angår vår kultur og levemåte. Det er vi som bor her som er hardest rammet av at regelverket aldri har blitt tilpasset de varierende forholdene i nord.

Motorferdselloven må nå bli gjenstand for en ny revidering, der kommunene i større grad får ansvaret for forvaltningen av ferdsel i utmark. På denne måten kan kommunene legge til rette for en bruk av naturen tilpasset de lokale forholdene og de lokale ønskene om bruk av naturen, i et nært samarbeid med de ulike brukergruppene. Samtidig er kommunene klar over det ansvaret som ligger i å hensynta særskilte næringsinteresser, dyr og naturressurser, spesielt i de sårbare periodene, et ansvar som kommunene på ingen måte tar lett på.

Vi mener derfor at kommunene, basert på lokale erfaringer og naturforhold i kombinasjon med etablert kunnskap på området, er de beste til å veie interesser opp mot hverandre og ta særlig hensyn til blant annet reindrift og utmarksnæringer, naturmangfold og friluftsliv.»

Vi ser frem til videre dialog i denne saken.

Med vennlig hilsen

Marianne S. Næss (s)
Rådsleder
Vest-Finnmark Rådet

Bente O. Husby (s)
Daglig leder
Vest-Finnmark Rådet

Kopi:
Øst-Finnmarkrådet
Nord-Troms regionråd
Ordførerne i Vest-Finnmark Rådet